

Slutlig rapport, 28 oktober 2024

Trygghet bakom grindarna?

Grindsamhällen i Sverige ur ett internationellt perspektiv

VANIA CECCATO, JOAKIM LORD, STELLA LEVIN

KTH ROYAL INSTITUTE OF TECHNOLOGY

Trygghet bakom grindarna?

Grindsamhällen i Sverige ur ett internationellt perspektiv

Slutlig rapport

Vania Ceccato, Joakim Lord, Stella Levin

7:e november 2024

Föreslagen citering:

Ceccato, V.; Lord, J.; Levin, S. (2024). Trygghet bakom grindarna? Grindsamhällen i Sverige ur ett internationellt perspektiv. Säkerhet och trygghet forskningsgrupp (STF), Institutionen för samhällsplanering och miljö, KTH Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholm, 31 sidor.

TRITA – ABE – RPT - 2418

Finansierat av

Boverket

Boverket, Diarienummer: 4800/2024

Table of Contents

Sammanfattning	iii
Abstract	iv
1. Inledning	1
2. Studieområdet.....	2
3. Data och metoder	2
4. Resultat	3
5. Diskussion.....	18
6. Slutsatser och rekommendationer.....	21
7. Tack	23
Referenser	24
Bilaga 1 – Intervjuprocessen.....	31

Sammanfattning

Syftet med denna rapport är att först ge en översikt av hur den internationella litteraturen diskuterar grindsamhällens påverkan på brottslighet och trygghet samt på segregation och jämställdhet. Därefter fokuserar den på att belysa den svenska kontexten genom att undersöka hur planerare och andra experter i 56 kommuner resonerar kring grindsamhällen och deras framtid. Resultaten visar att det råder osäkerhet och varierande tolkningar av vad ett grindsamhälle innebär i Sverige. Grindsamhällen framträder oftast som kommersiella livsstilsanpassade boenden. Trots det ökande intresset för frågan om speciella typer av boende har många kommuner fortfarande en begränsad förståelse för de långsiktiga effekterna. Internationell forskning visar att grindsamhällen kan ha betydande konsekvenser för segregation, social isolering och allmän trygghet. Dessa samhällen kan påverka hela stadens struktur, flöden och dynamik. Studien understryker vikten av att stadsplanerare och beslutsfattare får en djupare insikt i hur dessa samhällen påverkar olika grupper, särskilt kvinnor, barn och andra utsatta grupper, samt de bredare implikationerna för samhällets hållbarhet och jämlikhet. Det är viktigt att på ett mer systematiskt sätt lyfta fram och diskutera nackdelarna med dessa bostadslösningar och liknande trender som bidrar till ökad social isolering, vilket medför långsiktiga negativa konsekvenser för samhället i stort.

Denna rapport är ett bidrag till Boverkets uppdrag att uppdatera och sprida kunskapsstöd för brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder inom samhällsbyggnadsprocessen, riktat till aktörer på bostadsmarknaden. Syftet är att främja jämställdhet, öka tryggheten samt förebygga våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld med ett intersektionellt perspektiv. Arbetet ska rapporteras löpande till Regeringskansliet, med slutredovisning i december 2024.

Abstract

The purpose of this report is first to provide an overview of how the international literature discusses the impact of gated communities on crime and safety, as well as on segregation and equality. It then highlights the Swedish context by examining how planners and other experts in 56 municipalities reason about gated communities and their future. The results show uncertainty and varying interpretations of what a gated community means in Sweden. Gated communities often manifest as commercially lifestyle-oriented housing. Despite the growing interest in the issue of special housing types, many municipalities still have a limited understanding of their long-term effects. International research indicates that gated communities can have significant consequences for segregation, social isolation, and public safety. These communities can affect a city's entire structure, flow, and dynamics. The study emphasises the importance of urban planners and decision-makers gaining deeper insight into how these communities impact different groups, particularly women, children, and other vulnerable populations, and the broader implications for societal sustainability and equality. We recommend increased awareness of the risks associated with this type of housing solution, where the negative aspects outweigh the positive. It is important to more systematically (for example, through courses, seminars, and similar initiatives) highlight and discuss the disadvantages of these housing solutions and similar trends that have long-term negative consequences for society as a whole.

This report is a contribution to Boverket's mission to update and disseminate knowledge support for crime prevention and safety-enhancing measures within the urban planning process aimed at stakeholders in the housing market. The goal is also to promote equality and safety and prevent violence, with an intersectional focus. The work will be reported continuously to the Government Offices, with a final report due in December 2024.

1. Inledning

Grindsamhällen har spridit sig globalt i olika former, från små bostadsområden till större, självförsörjande stadsdelar (Grant et al., 2004; Seker, 2019; Webster, 2001). Dessa områden kännetecknas av begränsad tillgång, ofta inhägnade med murar eller stängsel och övervakade av säkerhetspersonal eller kameror (Atkinson and Blandy, 2005). Många erbjuder även bekvämligheter som butiker och fritidsanläggningar.

Detta projekt undersöker perspektiven hos kommunanställda (främst planerare och andra experter) i utvalda kommuner i Sverige som har upplevt oproportionerligt stora ökningar av brottslighet under de senaste fem åren. Specifikt undersöks om dessa experter överväger att införa grindsamhällen som en brottsförebyggande åtgärd och deras motiv bakom sådana beslut. Det finns även något att lära från internationell litteratur om länder som har haft grindsamhällen länge, till exempel USA, Brasilien och Sydafrika.

Syftet med denna rapport är först ge en översikt av hur den internationella litteraturen diskuterar grindsamhällens påverkan på brottslighet och trygghet samt på segregation och jämställdhet. Sedan fokuserar den på att belysa den svenska kontexten genom att undersöka hur planerare och andra experter i kommuner resonerar omkring grindsamhällen och dess framtid.

Perspektiv på grindsamhällens roll och framtid är delad och varierar beroende på kontext. I vissa delar av världen ses de som en nödvändig lösning för ökad säkerhet, medan de i andra delar, särskilt i Europa, betraktas som ett misslyckat koncept (Bekleyen & Yilmaz-Ay, 2016). Denna skillnad speglar bredare frågor om stadsplanering, social integration och ojämlikhet, där vissa ser dem som en form av exklusivitet och säkerhet, medan andra anser att de förstärker segregation. Vi kommer att besvara de följande frågorna:

- Hur ser grindsamhällen ut?
- Vad är orsakerna till grindsamhällen? När räknas det som ett grindsamhälle?
- Hur ser efterfrågan ut på grindsamhällen?
- Ser kommuner som har en snabb befolkningstillväxt oftare grindsamhällen som en bostadslösning än kommuner som inte växer? Påverkar den kommunpolitiska inriktningen hur de ser på grindsamhällen?
- Vilka frågor är väsentliga ur ett jämställdhetsperspektiv? Boendesegregation?
- Vad blir effekterna av ett grindsamhälle, såväl negativa som positiva?

Studien har baserats på intervjuer med representanter från ett antal kommuner med hög brottsökning och ett antal av andra kommuner med minskad brottslighet. Rapporten baseras också på en systematisk litteraturöversikt av 202 vetenskapliga artiklar från 2000 till 2024 (Levin et al., 2024). I litteraturöversikten kartläggs faktorer som påverkar utvecklingen och spridningen av grindsamhällen, samt deras effekter på brottslighet, säkerhet och hållbarhet i olika geografiska och socio-politiska kontexter.

Rapporten består av nio delar. Först en inledning. Därefter ges en beskrivning av studieområdet samt en genomgång av data och metoder. Sedan presenterar vi resultaten från både litteraturöversikten och intervjuerna. Slutligen följer en diskussion, slutsatser och rekommendationer.

2. Studieområdet

För litteraturöversikten fanns det inget specifikt studieområde, då målet var att sammanfatta den aktuella internationella litteraturen inom ämnet. Däremot har fokus legat på att särskilja den svenska kontexten. När det gäller intervjuerna med kommunerna ingick totalt 56 kommuner i studieområdet, se bilaga 1.

3. Data och metoder

3.1 Systematisk litteraturöversikt

En systematisk litteraturöversikt syftar till att sammanställa all evidens som uppfyller förutbestämda kriterier för att besvara specifika forskningsfrågor, med metoder som minimerar bias (Krnjic Martinic et al., 2019). I denna studie genomfördes en omfattande sökning efter akademiska artiklar på engelska i databaserna Scopus och Web of Science. Vi sökte efter litteratur publicerad mellan 2000 och 2024 för att sammanställa en uppdaterad litteratur om grindsamhällen. Totalt hämtades 1075 artiklar, men efter att ha tillämpat ytterligare sökord reducerades detta antal till 536. Sökningen baserades på tidigare forskning (Blandy et al., 2004) och inkluderade teman som grindsamhällens påverkan på brottslighet, våld, särskilt könsrelaterat våld, samt ämnen som styrning, hållbarhet och teknik. Se Levin et al. (2024) för fullständiga inklusionskriterier. Efter att ha applicerat dessa kriterier kvarstod 213 unika publikationer. Av dessa var 12 artiklar otillgängliga, och ytterligare tre skrevs på andra språk (tyska, franska och spanska), och tre andra ansågs irrelevanta för våra forskningsfrågor, och därför exkluderades 18 artiklar från studien. Sju extra artiklar, som inte framkom i den ursprungliga sökningen, inkluderades i efterhand då de ansågs relevanta för forskningsfrågorna. Slutligen granskades totalt 202 artiklar för den bibliometriska och tematiska analysen. För mer information om metodologin, se Levin et al., (2024).

3.2 Dataanskaffning och intervjuer

För att kartlägga hur frågan om grindsamhällen behandlas i Sverige genomfördes intervjuer med olika kommuner. Med hjälp av statistik kring befolkningsförändring samt kriminalitet för två perioder, åren 2010 till 2023 samt åren 2017 till 2023, delades de 290 svenska kommunerna in i två grupper. Den första bestod av de kommunerna med en befolkningsökning om 5% eller mer under perioden 2017 till 2023 med en ökning i total kriminalitet om 10% eller mer under perioden 2010 till 2023. Den andra bestod av kommunerna med en befolkningsminskning om 4% eller mer under perioden 2017 till 2023. Variabeln kriminalitet användes inte i urvalsprocessen för den andra gruppen då endast 12 kommuner hade en befolkningsminskning om 4% eller mer med en ökning i kriminalitet om 10% eller mer. För samtliga kommuner söktes kontaktpersoner via kommunens hemsida, i första hand förvaltnings-, avdelnings- eller enhetschefer på samhällsplanerings-, stadsbyggnads- eller liknande förvaltningar eller enheter. För vissa kommuner kunde ingen kontaktinformation för en sådan förvaltning eller enhet hittas, varför kontakt togs med kommunledningsförvaltningen. I flera fall vidarehänvisade förvaltnings-, avdelnings- eller enhetschefen till en särskild person, medan i andra fall valde chefen själv att delta. Intervjuerna genomfördes digitalt via Zoom och var semistrukturerade. Intervjuerna bestod av 15 frågor, varav 5 var bakgrundsfrågor om intervjupersonen och kommunen. Frågorna anpassades delvis efter behov, beroende på intervjupersonens roll eller kommunens utveckling. Samtliga intervjuvar lades in i en databas för vidare analys. För mer detaljer, se bilaga 1. Vi fick 56 svar totalt.

3.3 Analys av intervjudata

Med hjälp av SPSS har vi genomfört en deskriptiv analys av följande områden: 1) Begreppet grindsamhälle, 2) Komponenter av ett grindsamhälle, 3) Efterfrågan på grindsamhällen, 4)

Förväntade effekter av grindsamhällen och 5) Lokalt intresse för grindsamhällen. Vi har även ställt allmänna frågor om användning samt säkerhets- och trygghetsåtgärder, samt om deras visioner för det framtida brottsförebyggande arbetet. Vi planerade att analysera svaren per grupp av kommuner, de som växer och de som hade tappat befolkning. Vi använde också Chi-2 test för att testa möjliga signifikanta skillnader mellan hur man arbetar med brottsprevention och deras inställningen till grindsamhällen. Vi undersökte även om en snabb befolkningsökning i kommunen påverkar respondenternas inställning till grindsamhällen, samt om könstillhörighet hade någon inverkan på deras svar.

4. Resultat

Denna del baseras på en artikel som författarna har skrivit inom ämnet: Levin, S.; Ceccato, V.; Lord, J. (2024). Gated communities, safety and sustainability: A systematic literature review 2000–2024 (insänd för publicering).

4.1 Vad är grindsamhällen och hur ser de ut internationellt?

Grindsamhällens egenskaper har förändrats från att främst omfatta höginkomsttagare i förorter till att nu inkludera olika boendeformer och inkomstgrupper. Låginkomsttagare och minoriteter bor allt oftare i dessa områden, där säkerhet prioriteras över status (Genta, 2022; Chekiel & Benhassine-Touam, 2023; Sanchez et al., 2005; Grundström & Lelévrier, 2023). I grindsamhällen är det dubbelt så vanligt med hyresgäster som bostadsägare (Sanchez et al., 2005), vilket leder till högre inbrottsnivåer och antisocialt beteende på grund av bristande social kontroll (Wang et al., 2021; Yau, 2020).

Nya former av grindsamhällen, särskilt höghus, har blivit vanliga i länder som Kina, Malaysia och Brasilien, där moderna bekvämligheter och ökad säkerhet lockar hyresgäster (Boonjubun, 2019; Danielsen, 2007). Trots denna trend fortsätter majoriteten av grindsamhällena att vara förortsområden med många bostadsägare i främst villor (Vesselinov & Le Goix, 2012; Dirsuweit & Wafer, 2016).

En växande form är naturnära grindsamhällen på landsbygden, som tilltalar människor som söker sig bort från stadens kaos (Giglia, 2008; Datta, 2014). Dessa områden lockar livsstilmigranter och fungerar ofta som semesterbostäder (Chase, 2008; Ramsawmy et al., 2020). Trots deras naturorientering kan dessa samhällen skapa sociala och miljömässiga spänningar, särskilt i relation till lokalsamhällen och ursprungsbefolkningar (Mamonova & Sutherland, 2015; Rojo-Mendoza, 2023). I kontrast ses städer ibland som symboler för ordning och modernitet, medan landsbygden associeras med oordning och fattigdom, vilket skapar spänningar mellan stadsbor och landsbygdens invånare (Pow, 2007; Zhang & Zheng, 2019). Hemägande används ofta som en markör för social status, och inhägnader ses som ett sätt att visa och försvara denna status (Feng et al., 2014).

En modern utveckling av grindsamhällen är den ökade användningen av teknologi för att skapa distans och kontroll. Smarta städer och nyliberal urbanisering prioriterar teknik och AI för att bygga effektiva infrastrukturer som både kan kontrollera befolkningen och tillhandahålla tjänster (Yusof & van Loon, 2012; Berg & Shearing, 2024). Dessa projekt tenderar dock att bortse från sociala ojämlikheter, vilket främst gynnar elitgrupper (Chakrabarty, 2019). AI-baserad övervakning skapar osynliga gränser som styr tillgången till vägar och offentliga utrymmen (Teawcharoenporn et al., 2022). Digitala plattformar, som Nextdoor-appen, förstärker social kontroll och exkluderande beteenden, vilket ytterligare fördjupar de sociala klyftorna (Kurwa, 2019). Säkerhetstekniken i grindsamhällen varierar beroende på social klass; medelklassen förlitar sig på avancerade larm, medan låginkomsttagare ofta använder enklare lösningar som hundar och stängsel (Segura, 2020).

4.2 Vad är orsakerna och motiven till att folk vill bosätta sig i grindsamhällen?

Sociala, kulturella och historiska faktorer spelar en betydande roll i utvecklingen av grindsamhällen. Klasskillnader och traditioner bidrar till framväxten av dessa boendeformer (Li et al., 2012; Spoceter, 2011). Den globala spridningen av neoliberalism, tillsammans med ökande klassklyftor, formar tillväxten av grindsamhällen, där lokala säkerhetsbehov möter globala trender mot privatiserat boende (Genis, 2007; Candan & Kolluoğlu, 2008). Grindsamhällen förstärker ofta sociala och rumsliga klyftor, vilket skapar isolerade miljöer för de rika (Goldhaber & Donaldson, 2012; Saisanath & Gnanasambandam, 2020).

När staten brister i sin närvaro (till exempel, låg tillit till polisen) leder det till framväxten av grindsamhällen. Landman & Schonteich (2010:71) argumenterar att "en av följderna av statens oförmåga att skydda liv och egendom för alla medborgare, särskilt i utvecklingsländer, är uppkomsten av privata alternativ för brottsförebyggande och kontroll", som grindsamhällen är ett exempel av. Invånarna i dessa område söker ökad trygghet genom att skapa slutna bostadsområden med egen säkerhet.

Grindsamhällen uppstår ofta i områden där offentlig service och infrastruktur brister, vilket gör att privata fastighetsutvecklare erbjuder exklusiva tjänster (Cséfalvay, 2011; Kovács & Hegedüs, 2014). Vissa forskare betonar säkerhet som en viktig drivkraft, medan andra hävdar att livsstil och behov av infrastruktur är mer centrala (Müller, 2020; Wu & Li, 2020; Salah & Ayad, 2018). Det råder debatt i litteraturen om vilka faktorer som främst påverkar människor att välja att bo i grindsamhällen. Anledningarna till den ökande populariteten är varierande och inkluderar brottslighet, elitism och livsstilspreferenser (Atkinson & Blandy, 2009; Roitman, 2010; Güzey & Özcan, 2010).

Elitism och prestige nämns ofta som drivkrafter, men dessa ses ofta som sekundära i förhållande till livsstil och säkerhet (Tafa & Manahasa, 2021). Utvecklare marknadsför grindsamhällen som en "livsstilsval" som tilltalar människor som söker trygghet och exklusivitet (Elyamany, 2021). Ett exempel är seniorgrindsamhällen som erbjuder en lugn och säker miljö för äldre (Spoceter, 2016; Grant, 2005), men inte för alla äldre.

4.3 Grindsamhällens påverkan på brott, säkerhetsuppfattningar och våld

Brott, brottsoffer och rädslan för brott är nära kopplade och påverkar ofta varandra. En central effekt av grindsamhällen är deras inverkan på brott och brottsoffer, men det råder oenighet om omfattningen av denna påverkan. Adnan et al. (2023) rapporterar att grindsamhällen minskar egendomsbrott från 12% till 8,36%. Donnelly & Kimble (2006) observerade en 24% minskning av brott, även om effekten inte var långvarig. Branic & Kubrin (2017) fann att grindsamhällen reducerade egendomsbrott med 22,3%, men att våldsbrott förblev oförändrade. Zhang et al. (2022) påpekar att segregation påverkar låginkomsttagare negativt (mer brott) och välbärgade positivt (färre brott).

Flera studier visade att grindsamhällen kan upplevas som osäkrare, där Wu & Tan (2023) rapporterade högre förekomst av inbrott och slagsmål. Breetzke et al. (2014) och Breetzke & Cohn (2013) lyfte fram att inbrott är vanligare i grindsamhällen jämfört med övriga staden.

Många studier indikerade att invånarna kände sig säkrare i grindsamhällen (Yip, 2012; van 't Wout & Molina, 2024), men Jacobs och Addington (2016) fann att grindsamhällen kan ge en falsk känsla av säkerhet. Durlington (2009), Tanulku (2018) och Barrantes-Chaves (2024) påpekade att även om dessa samhällen skapar en känsla av trygghet inom grindarna, ökar de ångesten för det som finns utanför. Utanför grindsamhällena kan den omgivande miljön också påverka säkerheten, där många gator blir inaktiva och därmed upplevs som osäkra (Kostenwein, 2021).

Avslutningsvis visar flera studier att miljödesign och social sammanhållning är mer avgörande för upplevd säkerhet än enbart inhägnader (Grönlund, 2011; Hashim et al., 2019; Zhang et al., 2020).

4.3.1 Vilka trygghets och säkerhetsfrågor är viktiga ur ett jämställdhetsperspektiv?

En viktig dimension i diskussionen om grindsamhällen är deras inverkan på kvinnors säkerhet. Forskning visar att kvinnor ofta känner rädsla och uppvisar undvikande beteenden, även inom de upplevda trygga ramarna av grindsamhällen (Kinlocke, 2011). Paydar et al. (2017) fann att grindarna kan försämra kvinnors säkerhetsuppfattningar, eftersom minskningen av människor i området leder till färre potentiella vittnen. Detta resulterar i att kvinnor undviker att vistas inom grindsamhället.

Dessutom visar Atkinson & Smith (2012) att könsrelaterat våld, särskilt intima partnerbrott, är vanligt förekommande i dessa samhällen. Trots att grindsamhällen marknadsförs som trygga, kvarstår problemen med våld i hemmet, vilket understryker att den upplevda tryggheten ofta är illusorisk och ojämlig.

Samtidigt finns det exempel där grindsamhällen används som en fristad för kvinnor som har varit offer för våld i hemmet (Rempel et al., 2024). I dessa fall kan grindsamhällena erbjuda en trygg plats där kvinnorna inte behöver frukta sina förövare, och där de får stöd av både personal och andra i liknande situationer. Men för att säkerställa denna trygghet måste fristaden ofta införa begränsningar för kvinnorna, såsom att kontrollera och begränsa deras rörelsefrihet, kontakter och besökare (Rempel et al., 2024). Detta innebär att kvinnorna till viss del ger upp sin autonomi för att skydda sig själva.

4.4 Grindsamhällens påverkan: Andra exempel

Boendesegregation

Grindsamhällen (GC) bidrar ofta till boendesegregation genom att främja privatiseringen av offentliga utrymmen. Detta leder till exkludering av låginkomstgrupper, medan privilegierade gynnas genom utveckling av exklusiva vägar och stadsdelar (Borsdorf & Hidalgo, 2008; Low, 2008; Rogers, 2013; Dirsuweit & Wafer, 2016; Handal & Irazábal, 2022; Klaufus et al., 2017). När öppna gator inhägnas, kan invånarna använda dem som semi-offentliga utrymmen, vilket ökar känslan av gemenskap och säkerhet, men fördelarna gäller endast de som bor inom inhägnaden (Handal & Irazábal, 2022). Denna inhägnad påverkar också låginkomstgrupper negativt genom att begränsa deras tillgång till offentliga platser för arbete, såsom gatuförsäljning (Lata, 2022).

Mobilitet och folkhälsa

Trots att grindsamhällen ofta anses öka säkerheten, är utomhusaktiviteter som promenader och lek begränsade jämfört med öppna samhällen (Gul et al., 2018). Grindar kan ge en känsla av trygghet men påverkas ofta av oro över säkerheten utanför (Calonge-Reillo, 2022; Iqbal et al., 2024). Vålanslutna trottoarer och gröna ytor främjar gångvänlighet, medan grindar inte har någon signifikant effekt på gångvanor (Dong et al., 2019).

Hållbarhet och styrning

Grindsamhällen har både positiva och negativa effekter på miljömässig hållbarhet. Du Plessis & Jacobs (2018) visade att de förbrukar mindre kommunalt dricksvatten än vanliga förorter, tack vare centraliserade vattenhanteringssystem och striktare riktlinjer från bostadsrättsföreningar. Kollektivt agerande är avgörande för att hantera gemensamma utrymmen, där bostadsrättsföreningar spelar en viktig roll i att sköta och reglera området (Asiedu & Arku, 2009; Canales et al., 2023; Le Goix, 2015).

4.5 Har Sverige grindsamhällen och hur skiljer sig de från omvärlden?

Grindsamhällen finns runt om i världen, men deras utformning och funktion varierar beroende på planlagstiftning, stadsstruktur och socioekonomiska faktorer. I Sverige förekommer också grindsamhällen, men de identifieras sällan som sådana då termen ofta förknippas med en amerikansk typologi (Grundström, 2018). Boendeformer som kollektivboenden eller äldreomsorgsanläggningar har flera likheter med grindsamhällen, men de benämns sällan så.

Ett exempel på ett svenskt grindsamhälle är Victoria Park i Malmö, som riktar sig till individer som söker en specifik livsstil och marknadsförs som "hotell hemma". De erbjuder tjänster som reception, pool och privata grönområden, men till skillnad från amerikanska grindsamhällen ligger fokus på livsstil snarare än säkerhet (Grundström, 2018).

Grundström (2021), visar på att nya former av kollektivboende har vuxit fram där främst medelklass- och höginkomsttagare delar på privata och gemensamma utrymmen och tjänster, som ett svar på en ökad mobilitet och flexibilitet i arbets- och vardagslivet. Hon syftar på att Victoria Park kan anses vara ett exempel på en modern form av kollektivboende i form av grindsamhälle.

Samtidigt ökar antalet grindsamhällen i områden med lägre socioekonomisk status, ofta motiverade av säkerhetsbehov, som i Rosengård i Malmö, där våld och kriminalitet är mer utbrett (Grundström & Lelévrier, 2023). Dessa samhällen varierar i utformning, från helt inhägnade till delvis öppna områden.

Grönlund (2011) visar dock att Hammarby Sjöstads öppna design, med fokus på sociala interaktioner och mobilitet, kan förebygga brott på ett liknande sätt som grindsamhällen. Det pekar på att öppenhet och social hållbarhet kan bidra till säkerhet utan att skapa segregation.

Grindsamhällen kan också existera utan fysiska barriärer, som i Djursholm, där social och moralisk exkludering stärker invånarnas känsla av överlägsenhet (Holmqvist, 2021). Oavsett om gränserna är fysiska eller symboliska förstärker grindsamhällen ofta sociala och ekonomiska klyftor.

4.6 Grindsamhälle enligt planerare och andra kommunalanställda

En av de frågorna som vi ställde till kommunerna var en öppen fråga som löd: "Idag finns olika typer av bostadslösningar, och i denna intervju är vi intresserad av grindsamhälle. Om jag säger grindsamhälle, vad tänker du på då? Har du hört talas om grindsamhälle?"

Figur 1 – Begreppet 'grindsamhälle' enligt planerare från 56 kommuner i Sverige.

De beskriver grindsamhällen som ett "försök att skydda mot upplevda hot" och att upprätthålla socioekonomisk separation. Grindsamhällen ses ofta som områden utformade för att erbjuda säkerhet och skydd, vilket skapar en sluten och trygg miljö för de invånare som har råd att bo där. Detta väcker oro över social ojämlikhet och segregation, då människor separeras baserat på rikedom eller status. Många jämför dessa med grindsamhällen utomlands, främst i USA, men flera nämnde även exempel från Sverige. Planerarna påpekar att dessa inte är lika framträdande eller "autentiska" som de utomlands. Vissa svar pekar på att, även om traditionella grindsamhällen som i USA är ovanliga i Sverige, finns det variationer eller lokala anpassningar. Till exempel nämns mindre eller delvis slutna områden, såsom vissa bostadskomplex eller inhägnade innergårdar, som svenska tolkningar av grindsamhälleskonceptet.

"Amerikanska skräckfilmer".

"Utländsk företeelse men även Victoria Park i Malmö".

"Mjölby, inre hamnen i Norrköping möjliga exempel".

"Rika områden - skydda sin egendom, skapa trygghet inom en viss geografi"

"Förekommer säkert i Sverige, men inte i kommunen".

Kritiken mot grindsamhällen fokuserar främst på att de stärker en "vi-och-dem"-mentalitet och anses vara oförenliga med skandinaviska värderingar om öppenhet och tillgänglighet. Flera av planerarna uppgav att de aktivt arbetar för att motverka spridningen av grindsamhällen. Flera svar framhåller även svensk lagstiftning, exempelvis Allemansrätten, som ett hinder för utvecklingen av "autentiska" grindsamhällen i Sverige. Dessutom betonas en kulturell strävan efter att hålla områden öppna och tillgängliga, och man hänvisar till kommunala insatser för att förhindra att sådana samhällen uppstår på specifika platser i Sverige.

"Privilegierade människor som skyddar sig från andra. Inte en önskvärd utveckling i Sverige".

"Bostadsdel omgärdad av murar. Skapa en upplevd trygghet, stänga ute. Påtagligt utomlands, finns i Sverige, kommunen motverkar aktivt för att förhindra grindsamhällen här".

Några av deltagarna uttryckte förståelse för motiven bakom grindsamhällen och varför människor kan vilja bo i dem. Vissa svar visade på en viss ambivalens, där livsstilsorienterade samhällen, som äldreboenden, kan påminna om grindsamhällen men anses mer acceptabla under vissa omständigheter, eftersom de har en lång tradition i Sverige och ses som en del av välfärden. Ett fåtal deltagare nämnde också utvecklingen och den ökande efterfrågan på nya bostadsområden i utkanten av tätorter, eller på gårdar som ligger avlägset från tätbebyggda områden. Detta kan tolkas som en form av kontraurbanisering, där avståndet i sig fungerar som en form av avskärmning eller hinder.

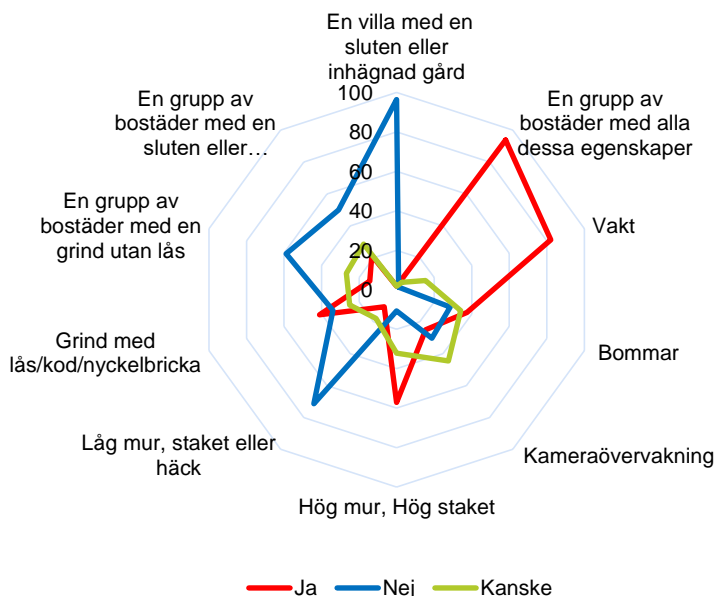
"Klusterbildningar, åldersgrupper eller demografi, tillkommer men är inte ett äkta grindsamhälle".

"Strandudden i Nissafors (del av Gnosjö kommun) - låg mur, inte helt exkluderande. Stor skillnad till internationella exempel. En enskild byggherre som ville bygga".

Ingen av deltagarna nämnde kollektivboenden, andra livsstilsboenden, eller nya områden där säkerheten bygger på teknologi i stället för fysiska grindar som exempel på grindsamhällen. Det togs heller inte upp hur grindsamhällen kan påverka mobilitet, hälsa eller olika grupper som lever i dem. Dessutom var det få som refererade till länder som Sydafrika, Brasilien eller Kina, där mer traditionella grindsamhällen är vanliga.

4.7 Komponenter av ett grindsamhälle

Vi ställde frågan: Vilka av följande skulle enligt dig räknas som ett grindsamhälle i en svensk kontext? Vad skulle känneteckna ett grindsamhälle i Sverige? De fick titta på exempel av bostäder med ett antal egenskaper som Figur 2 visar.

Figur 2 - Vad skulle känneteckna ett grindsamhälle i Sverige? N= 56.

En grupp bostäder med en eller flera av följande aspekter – hög mur och/eller staket, vakt eller en plats med en låst grind eller kodlås – betraktas som ett grindsamhälle. Däremot anses en ensamstående villa med en sluten eller inhägnad gård inte vara ett grindsamhälle enligt nästan alla de intervjuade. Planerarna anser inte heller att en grupp bostäder med en grind utan lås kan klassas som ett grindsamhälle. Kameraövervakning, som ensam säkerhetsåtgärd, betraktas endast av vissa planerare som ett kännetecken för ett grindsamhälle. Däremot anser de att det är en viktig komponent när den kombineras med andra egenskaper som definierar ett grindsamhälle.

Figur 3 (a) Grind med lås/kod/nyckelbricka (b) Bommar. Foton: Joakim Lord, Vania Ceccato.

Av 56 kommunplanerare anser 41% att ett område med grindar som har lås, kod eller nyckelbricka kan betraktas som ett grindsamhälle i den svenska kontexten. 25% skulle eventuellt betrakta det som ett grindsamhälle, medan 34% inte anser att det är ett grindsamhälle. När det gäller ett område med bommar, som visas i figur 3(b), anser 37% att

det kan klassas som ett grindsamhälle, medan 34% är osäkra. 28% tycker däremot att ett område med bommar inte utgör ett grindsamhälle.

4.8 Förväntad effekt av grindsamhällen

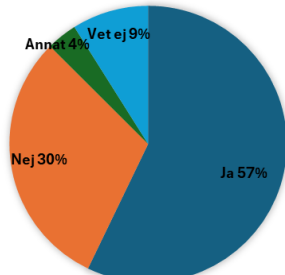
Planerare har tillfrågats om grindsamhällen/inhägnade bostadsområden och deras påverkan på olika aspekter av stadsutvecklingen och framtida samhället (Figur 4). En del saknar kunskap för att säga om ett grindsamhälle påverkar tillgänglighet men hälften hävdar det.

Planerarna ombads att överväga om tillgången till offentliga platser försämras för dem som bor utanför inhägnade bostadsområden samt om inhägnade områden påverkar framkomligheten och leder till längre pendelavstånd för boende utanför. En tredjedel tror inte att grindsamhällen negativt påverkar tillgängligheten till offentliga platser för de som bor utanför inhägnade bostadsområden. Respondenterna nämnde hur inhägnade områden påverkar tillgången till offentliga platser och den upplevda rumsligheten. Det framkom att det som är offentligt inte kan bli privat, och att den upplevda tillgången beror på hur mycket utrymme som tas i anspråk av dessa områden. Generellt sett minskar behovet av offentliga ytor när folk löser sina behov inom stängda områden, men tillgången till det offentliga kan ändå påverkas negativt. Stora inhägnade områden skapar en barriäreffekt, vilket gör att den totala tillgängliga ytan i staden minskar. Andra nämnde också att offentliga platser inte kan finnas innanför inhägnade områden, vilket leder till att människor som saknar tillgång till dessa ytor kan bli mer beroende av det offentliga rummet. Samtidigt betonas att hur områden är utformade och storleken på dem är avgörande faktorer för den totala påverkan.

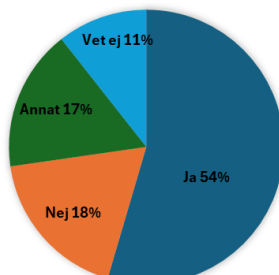
”Allmänplatsmark är alltid tillgängligt, kan inte inhägnas och begränsas”

”Beror på hur Sverige skulle tillåta, men offentliga platser skulle nog inte kunna inhägnas. Vad är offentligt eller inte, allmänna platser kan inte inhägnas”

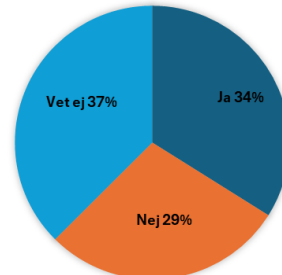
Tillgång till offentliga platser försämras för de som bor utanför inhägnade bostadsområden

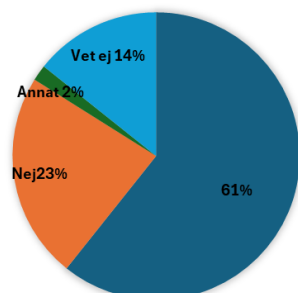
Pendelavstånd försämras för de som bor utanför inhägnade bostadsområden

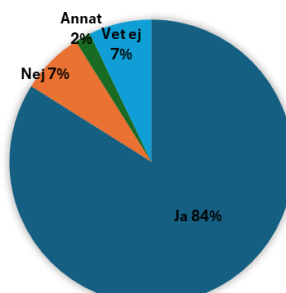
De boende i inhägnade bostadsområden har en ökad konsumtion av vissa resurser

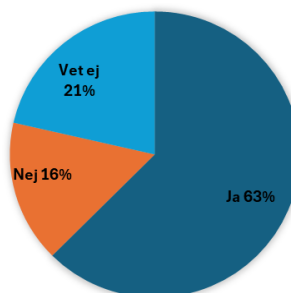
Brottsligheten minskar i dessa inhägnade områden då det blir svårare för obehöriga att ta sig in

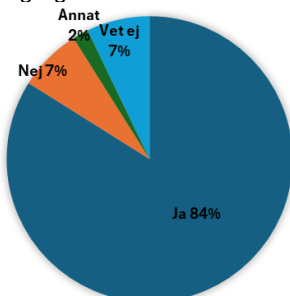
Inhägnade bostadsområden ökar trygghetskänslan för de som bor inom ett sådant område

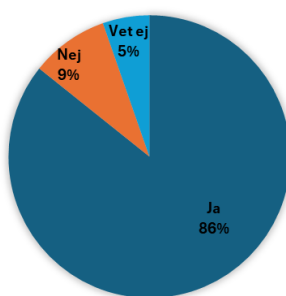
Fastighetsvärdet ökar för fastigheter inom ett inhägnat bostadsområde

Inhägnade bostäder bidrar till ökad segregation i staden

Inhägnade bostäder är en fara för en hållbar stad

Figur 4 – Effekten av grindsamhällen på tillgänglighet, säkerhet och trygghet.

Många vet ej eller tror inte att de boende i inhägnade bostadsområden har en ökad konsumtion av vissa resurser, exempelvis vatten, el, värme, osv, något som påstås i internationell litteratur. Respondenterna tycker att områdena vanligtvis bebos av personer med högre inkomster, vilket kan leda till ett ökat bilberoende. Konsumtionen kopplas till en livsstil som främjar ökad resursanvändning och större bostäder. Även om det finns variationer beroende på lokalisering och stadsstruktur, betonas att de socioekonomiska skillnaderna i samhället spelar en central roll. Det nämns också att man inte kan generalisera helt, eftersom det kan finnas profilerade

samhällen med gemensam resursanvändning. Användningen av vatten som pumpas upp genom artesiska brunnar, till exempel, togs inte upp.

De fick också möjlighet att kommentera huruvida inhägnade bostäder reducerat brott och ökar trygghetskänslan för de boende. Omkring 60% av respondenterna tycker att brottslighet minskar i dessa inhägnade områden då det blir svårare för obehöriga att ta sig in men många diskuterade sambandet mellan inhägnade områden och olika typer av brottslighet. Många ansåg att inbrott och stöld kan påverkas av sådana områden, men att våld i hemmet och brott som skattefusk och välfärdsbrott inte nödvändigtvis minskar. Vissa påpekade att inhägnade områden kan signalera att det finns värdefulla saker att skydda, vilket kan göra dem mer attraktiva för inbrott. Det framkom också att grannars synlighet kan öka tryggheten och minska brottsligheten, snarare än att stänga ute obehöriga. Det konstaterades att även om vissa typer av brott kan minska, är det fortfarande möjligt för kriminella att ta sig in, särskilt om de är motiverade eller använder sig av sociala relationer.

"Att se grannens tomt skapar trygghet och minskar brottslighet snarare än att stänga ute obehöriga"

"Traditionella tanken på brottslighet, men vad som händer inom husets väggar vet man inte mer intressant att ta sig in, tror det finns nåt värt att ta"

"Inbrott/stöld, ja. Våld i hemmet, nej".

"Kan finnas dyrare saker där inne"

Nästan 85% instämmer att inhägnade bostadsområden ökar trygghetskänslan för de som bor inom ett sådant område men många säger att de samtidigt kan förstärka en känsla av fara och rädsla utanför. Vissa menade att tryggheten innanför kan leda till en känsla av otrygghet utanför, där ökade säkerhetsåtgärder snarare ger en illusion av säkerhet än en verklig känsla av trygghet. Många anser att denna typ av boende skapar en falsk trygghet, som i själva verket stänger ute andra och kan leda till ökad osäkerhet utanför området. Trygghet upplevs som subjektiv och varierar beroende på individens bakgrund, utbildning och erfarenheter.

"Tror att det finns något farligt, förstärker den känslan genom att bo så"

"Den kan skapa trygghet, men mer otryggt utanför"

"Blir mer otryggt utanför när det blir mer tryggt innanför"

De flesta av de tillfrågade förmodar att fastighetsvärdet ökar för fastigheter inom ett inhägnat bostadsområde. Det framkom att marknaden spelar en stor roll, där de som önskar bo i grindsamhällen ofta har ekonomiska möjligheter att betala mer. En del kan attraheras av det "skyddade läget" som dessa områden erbjuder, särskilt i en tid av ökad oro kring våld i Sverige. Det noterades att det låga utbudet av grindsamhällen kan leda till att de som vill bo där lägger högre värde på dessa områden. Det nämndes också att faktorer som havsnära lägen och hög standard styr värdet mer än inhägnad.

"Området kan bli tråkigare och upplevs mindre attraktivt av andra"

"Till en viss gräns - lågt utbud idag bidrar till att de som vill bo i grindsamhällen lägger högre värde på det"

Respondenterna uttryckte en negativ inställning till grindsamhällen, med tankar om att dessa områden inte representerar en önskvärd utveckling.

”Strandudden är mer att sticka ut än äkta grindsamhällen, mer en image-grej”

”Finns en efterfrågan för grindsamhällen bland vissa socioekonomiska grupper, men mycket handlar om boyta, finish på ytorna”

Många vill helst undvika inhägnade bostäder, eftersom murar och staket kan skapa otrygghet snarare än att öka den.

4.9 Efterfrågan av grindsamhälle

Endast 5% av planerarna rapporterade att de sett en ökning i efterfrågan, vilket tyder på att intresset för tillstånd som möjliggör inhägnade bostäder förblir lågt. För att förstå omfattningen av utvecklingen av grindsamhällen i Sverige frågade vi om planerarna hade märkt en ökning under de senaste fem åren av specifika åtgärder, såsom: privata gator med parkering avsedd för boende, bommar som blockerar privata gator eller parkeringar, kameraövervakning av utomhusmiljöer för att kontrollera inpassering, murar, staket och grindar för att utesluta obehöriga från privata innegårdar, samt bostadsområden med murar, staket eller häckar och en mindre port¹.

Det verkar som finns ett svagt lokalt intresse för grindsamhälle. Nästan 82% av de intervjuade planerarna svarade nej på frågan om de såg några individer eller grupper som aktivt driver frågor kring fördelarna med att implementera inhägnade bostadsområden eller grindsamhällen i sina kommuner. Av de 56 planerarna var det endast 10 som svarade ja. Fem planerare nämnde att grindsamhällesfrågor främst drivs av byggherrar, medan två framhöll medborgarnas roll som en drivande kraft till förmån för grindsamhällen. De övriga nämnde politiker, både politiker och medborgare, samt bostadsrättsföreningar.

Respondenterna säger att fastighetsägare är ofta emot att folk rör sig på deras skogsmark, vilket resulterar i många skyltar som markerar privatområden. Endast en exploatör har hittills ställt frågor kring detta. Några nämnde att politikerna visar ingen vilja att stödja inhägnade områden, och det finns oro för att privata intressen tar över det offentliga rummet. Det påpekas att de med ekonomiska resurser ofta har mest makt och att politiker inte vågar motsäga dessa intressen.

Mer intressant är att några nämnde att det finns ”osynliga” grindsamhälle, där befintliga invånare motsätter sig nya hyresrätter, särskilt vid stränder. De senaste 10 åren har det byggts fler bostadsrättsföreningar i kommunen med inriktning på specifika målgrupper. Exploatörer är intresserade, men kommunen har hittills inte stöttat dessa initiativ.

Andra nämnde att det finns ett fokus på seniorer och exkludering. ”Boviera”, ett koncept kopplat till seniorboende, diskuteras i kommunen. Ägaren till Strandudden och hans anhängare, främst äldre, visar intresse, men kommunen förespråkar inte grindsamhällen. Religiösa grupper försöker skapa grindsamhällen där endast medlemmar får bo, men kommunen motverkar detta genom krav på öppenhet och allmänna platser.

Det har funnits exempel där ungdomsgång i offentliga utrymmen har påverkat synen på det offentliga rummet. Marknaden för grindsamhällen har varit aktuell tidigare och många

---

¹ Det är dock viktigt att notera att frågan kan ha underskattat den faktiska utvecklingen. Planerarna fick först frågan om de hade sett en generell ökning och, om så var fallet, vilka typer av åtgärder de observerat. Vi misstänker att om frågan hade inkluderat en lista med dessa specifika åtgärder från början, hade svaren kunnat se annorlunda ut.

bostadsrättsföreningar har redan satt upp staket. Dagens fokus ligger på att förhindra att folk håller hög fart genom samhällen och för att säkerställa räddningstjänstens tillgång.

4.10 Grindsamhällen och trygghetsskapande åtgärder i planeringen

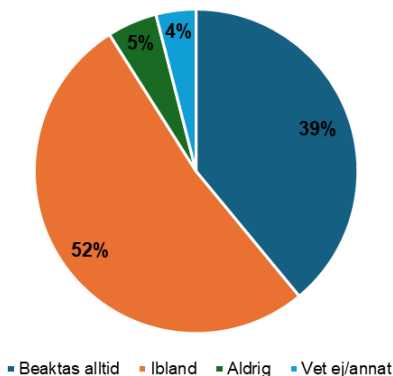
Det fanns ingen statistisk skillnad i hur respondenterna i kommunerna beaktar brottsförebyggande arbete och trygghetsskapande åtgärder i planeringen och deras inställningen till grindsamhällen.

Vi hade också förväntat oss att kommuner med befolkningsökning skulle vara mer öppna för grindsamhällen som bostadslösning, men detta visade sig inte stämma när vi jämförde deras svar. Inställningen till grindsamhällen drivs i stället av olika faktorer, ofta relaterade till enskilda individer eller en specifik grupp. Vi såg också att typen av partier som ingår i kommunens ledning inte påverkar tjänstemännens svar.

Under vår dialog med kommunerna ställde vi frågor om huruvida det finns individer eller grupper som aktivt förespråkar fördelarna med att införa inhägnade bostadsområden eller grindsamhällen. Det framkom att kvinnor oftare har en djupare insikt i denna process, medan männen i kommunerna tycks vara mindre insatta ($\chi^2(1, N = 56) = 3.42, p = .065$) medan ålder inte hade någon påverkan. Detta indikerar en potentiell skillnad i engagemang och medvetenhet kring frågan, vilket kan påverka hur diskussionen om grindsamhällen fortskrider i olika kommunala sammanhang.

Vi kommenterar några av dessa specifika resultat nedan.

Vi har frågat kommunerna om hur väl brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder beaktas idag i planeringen av nya och befintliga bostäder samt offentliga miljöer: 39 procent av respondenterna uppgav att dessa åtgärder alltid beaktas (Figur 5). En majoritet på 52 procent ansåg att sådana åtgärder ibland tas i beaktning, medan 5 procent menade att de aldrig beaktas. Ytterligare 4 procent av respondenterna svarade att de inte vet eller angav ett annat alternativ. Dessa resultat visar att det finns utrymme för förbättring i att integrera trygghetsåtgärder mer konsekvent i kommunens planeringsarbete.

Figur 5 - Hur väl tycker du att brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder beaktas i kommunens planering av nya och befintliga bostäder och offentliga miljöer? N=56.

Den naturliga övervakningen och grindsamhällen

Vi frågade kommunerna om hur ny bebyggelse utformas för att stärka den naturliga övervakningen, det vill säga att de boende själva ska kunna ha koll på vad som händer i sin närmiljö. Mer än 82 procent svarade att detta beaktas (39%) eller delvis beaktas (52%) i deras planeringsprocess, medan 11 procent ansåg att det inte beaktas. Resultaten tyder på att även om många kommuner strävar efter att integrera naturlig övervakning i sina

planeringsprocesser, finns det fortfarande en andel som inte gör det fullt ut eller som är osäkra på hur detta implementeras. Notera att 7 procent svarade att de inte vet om deras kommuner beaktar detta i planeringen. Dessa siffror är nästan identiska med dem vi fick 2019, då en större andel av kommunerna deltog i studien (138 av 290 kommuner). År 2019 ansåg en majoritet av respondenterna att ny bebyggelse i deras kommun utformades på ett sätt som stärker den naturliga övervakningen: 56% uppgav att detta stämmer till viss del, medan 27% ansåg att det stämmer helt. Samtidigt var det 10% som inte tyckte att detta beaktades i planeringen, och 8% var osäkra eller hade ingen uppfattning.

"Kommunen prioriterar trygghet högt, men frågan får inte alltid tillräckligt med uppmärksamhet. Med en befolkning på 13 000 invånare, som växer med 300 per år, är trygghet särskilt viktig i utsatta områden"

"Man vet hur en bra miljö ser ut, men hur får man till den? PBL - åtgärder som kräver tillstånd kontra frivilliga, vad som kan regleras."

"Trygghet och social hållbarhet, trygghetsstrategier - inte så mycket på den fysiska nivån."

"BoTrygget 2030. Börjar komma mer om brottsförebyggande nu, med tanke på världsläget. Vilka exploatörer man säljer mark till spelar roll".

Kontor och andra funktioner

Enligt en enkätfråga ställd till kommunerna om lokaliseringen av andra funktioner, såsom service och kontor, i förhållande till bostäder för att skapa "ögon på gatan" dygnet runt, uppgav 35 procent av respondenterna att detta beaktas. Ytterligare 45 procent menade att det delvis beaktas, medan 20 procent svarade att det inte beaktas (totalt 80% anser att det beaktas). I vår enkät från 2019 visade resultaten att 93 procent ansåg att bostäderna planerades och/eller kompletterades med andra funktioner, såsom service och kontor, för att förebygga brott eller skapa trygghet. Endast 3% tyckte att detta inte skedde, och 4% var osäkra eller hade ingen uppfattning i frågan. Dessa resultat indikerar att det finns ett fokus i planeringen på att placera olika funktioner nära bostadsområden för att öka tryggheten. Samtidigt visar de att en betydande andel kommuner endast delvis eller inte alls tar hänsyn till detta i sin planering, och andelen som beaktar denna aspekt har minskat något sedan enkäten 2019, från 93 till 80 procent.

Det var många intressanta kommentarer som nämndes under intervjuprocessen, till exempel, att kommunerna strävar efter att skapa levande stadsområden, men detta beror mycket på marknaden för kontor och är särskilt utmanande i stadskärnorna. Vi har också diskuterat om hur man kan integrera lokaler i bottenvåningarna av nya byggnader, vilket skulle kunna öka tryggheten och livskraften i tätorterna. Andra nämnde problemet att målet är att ny bebyggelse ska ha aktiva bottenvåningar, men många gånger sker detta i ett senare skede av planeringen. Kommunerna har få servicekontor och begränsad verksamhet dygnet runt, vilket påverkar tryggheten i mindre orter. Andra kommenterar att samarbete med lokala tjänster, som hemtjänst och räddningstjänst, är avgörande för att öka liv och aktivitet i gaturummet. Slutligen sade en respondent att det finns en medvetenhet om behovet av olika verksamheter för att skapa trygghet, men problem med otrygghet på vissa platser kvarstår oberoende vilka funktioner som finns där.

Grindsamhällen och teknologi

Vi ställde också frågor angående användningen av teknologi och smart cities-infrastruktur för att bidra till trygghet och/eller brottsprevention. Vi nämnde geofencing och andra infrastrukturer som också kan användas för att skydda områdena i staden. En större andel, 41%, svarade att detta delvis beaktas, medan 36 procent menade att det inte beaktas alls. Endast 9% av respondenterna uppgav att detta beaktas i deras kommun och har någon kunskap om det, 14% uppgav att de inte vet om detta sker i deras kommun. Resultaten indikerar att även om

det finns viss implementering av teknologi och smart city-lösningar för säkerhet, är det fortfarande många kommuner som inte har intresse och vet vad detta kan innebära i praktiken.

Kommunerna visar i deras kommentarer även ett växande intresse för teknologier som kameraövervakning, sensorer och smartbelysning, särskilt på offentliga platser som torg och resecentrum, men det är ofta beroende av tillstånd och reglering. Det var några som nämnde att teknologi som sensorer används mest för trafikmätningar snarare än för brottsprevention, medan drönarteknologi används för analyser och inventeringar.

Flera nämnde att stadsplanering prioriterar naturlig bevakning och gestaltning, men tekniska lösningar som smartbelysning, ibland med anpassade färger för naturområden, diskuteras sällan.

Slutligen har andra lyft fram att det, trots att det finns tankar på att implementera övervakning, är i många fall för tidigt i utvecklingen, och detaljplaneringen har begränsad rådighet att reglera detta. AI för effektivisering av kriskommunikation är också ett ämne som diskuteras i deras svar och som kopplas till frågan om brottsförebyggande arbete.

4.11 Grindsamhällen och riktlinjer kring säkerhet, trygghet i kommunerna

En majoritet av kommunerna (66%) anser att frågan om säkerhet, trygghet och inhägnade bostadsområden inte är aktuell i deras kommun, medan 10% uppger att de inte vet hur de kan svara på frågan. Endast 12% av kommunerna har utvecklat dokument eller riktlinjer för fysiska brottsförebyggande åtgärder som påverkas av planering, och en mindre andel (3%) har specifikt tagit fram riktlinjer kring grindsamhällen. Ytterligare 9% har haft diskussioner kring ämnet men ännu inte tagit fram några officiella dokument eller riktlinjer (Tabell 1).

Tabell 1 - Har din kommun tagit fram dokument eller riktlinjer kring säkerhet, trygghet och inhägnade bostadsområden?

Svar	Procent
Ja, kring fysiska brottsförebyggande åtgärder som planering kan påverka	12
Ja, kring grindsamhällen	3
Nej, vi har haft en diskussion men inte tagit fram dokument eller riktlinjer	9
Nej, frågan är inte aktuell i min kommun	66
Vet ej	10

Några planerare nämnde att om det finns visst intresse för inhägnade bostadsområden, ligger fokus främst på att skapa öppna och blandade miljöer utan att uttryckligen främja grindsamhällen. Säkerhetsåtgärder, inklusive trafikhantering och förbättringar av den fysiska miljön, prioriteras för att förebygga problem som självmord och terrorism.

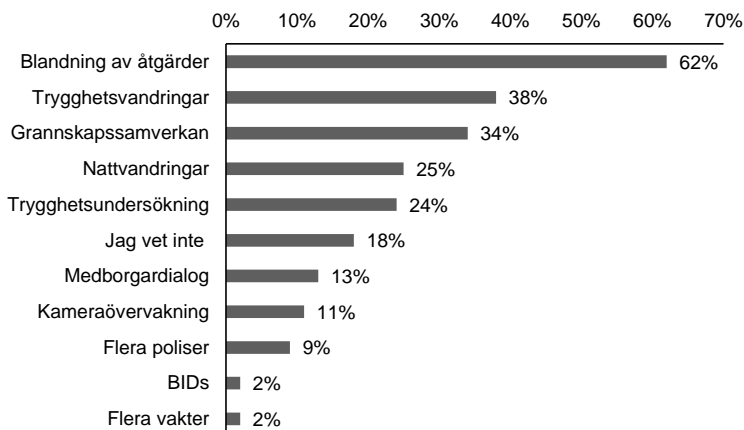
Andra kommenterade att policyskapande relaterat till säkerhet är avgörande, med fokus på tillgänglighet för räddningstjänst. Social infrastruktur framhävs som viktig för att främja gemenskapsinteraktioner och öka den övergripande säkerheten.

Några nämnde att det finns ett klart motstånd mot inhägnade områden, med en tydlig strävan efter socialt trygga, väl utformade boendemiljöer. De flesta säger att målet är att skapa en säker och inkluderande stadsbild som prioriterar gemenskapens välbefinnande och tillgänglighet.

Användning och säkerhets- och trygghets åtgärder

Kommunerna implementerar flera typer av säkerhets- och trygghetsåtgärder. Grannsamverkan, trygghetsvandringar, medborgardialog, och kameraövervakning är bland de

mest förekommande. Trygghetscertifiering, nattvandringar, och trygghetsundersökningar förekommer också men i mindre omfattning. Vissa kommuner har även fler vakter, fler poliser, och Business Improvement Districts (BIDs). Några har egna andra åtgärder medan andra kommuner inte har information om detta eller inte använder några av dessa åtgärder (Figur 6).

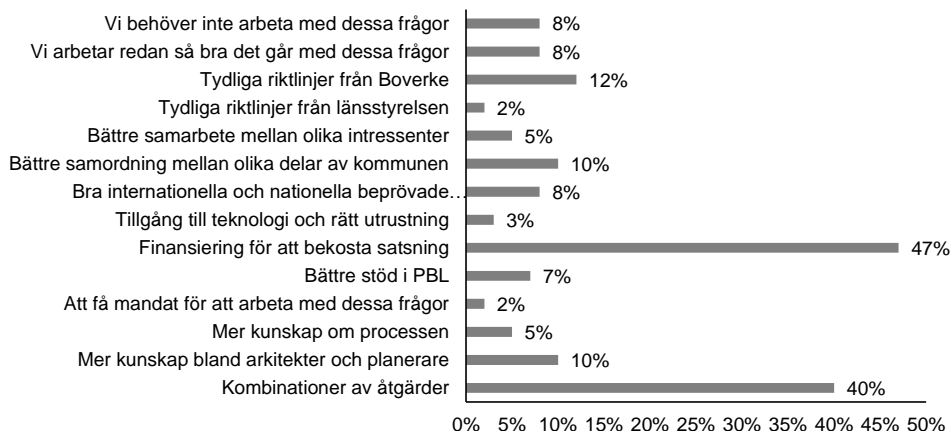
Figur 6 - Användning och säkerhets- och trygghets åtgärder enligt planerare i dessa 56 kommuner.

Kommunerna arbetar med olika säkerhets- och trygghetsåtgärder genom samverkan med polisen, skolor, och civilsamhället. De flesta har brottsförebyggande råd som arbetar med trygghetsstrategier och kartläggningar för att förstå och förbättra tryggheten på offentliga platser. Några kommuner använder trygghetsappar, har väktare eller arbetar med belysning och planering av skolvägar och busshållplatser.

Det finns också de sociala insatserna, såsom samarbete med socialtjänsten och fritidsverksamheten, vilket utgör en stor del av arbetet. Flera kommuner ser över trygghetsfrågor i sina översikts- och detaljplaner samt använder mjuka värden för att skapa en attraktiv och säker miljö. Vissa uttrycker oro för att ett överdrivet fokus på säkerhet kan uppfattas som att platser är osäkra, och väljer därför att tala om attraktiva och levande miljöer i stället. Privata initiativ och samarbeten med näringslivet nämns också som viktiga insatser.

Framtid och brottsförebyggande arbete

Vi har frågat kommunerna vad de skulle önska för att bättre kunna arbeta förebyggande med den gestaltade livsmiljön, brottsituation och otrygghet. Enligt resultatet är finansiering för att bekosta satsningar den största prioriteten, med 47%. Tydliga riktlinjer från Boverket är också viktigt för 12%. Både mer kunskap bland arkitekter och planerare samt bättre samordning inom kommunen efterfrågas av 10% vardera. Bättre stöd i PBL samt bra internationella och nationella beprövade exempel önskas av 8% var. Det var 8% av respondenterna anser också att de inte behöver arbeta med dessa frågor, och lika många menar att de redan arbetar så bra det går.

Figur 7 - Förslag på framtids förebyggande med den gestaltade livsmiljön, brottsituation och otrygghet.

Bättre samarbete med intressenter samt mer kunskap om processen önskas av 5% vardera. Tillgång till teknologi och rätt utrustning, samt behovet av mandat för att arbeta med dessa frågor, är minst prioriterade, båda på 2%. Slutligen önskar 2% tydliga riktlinjer från länsstyrelsen. Det framkom även att många respondenter valde en kombination av åtgärder från de tidigare alternativen, vilket tyder på ett intresse för en mer integrerad och holistisk strategi, se figuren 7.

5. Diskussion

Vad är ett grindsamhälle och var drar vi gränserna för vad som får kallas för det?

Ett grindsamhälle är en bostadslösning som vanligtvis använder en eller flera säkerhetsåtgärder, såsom bommar, grindar, kameraövervakning, vakter eller fysisk distansering, för att skapa barriärer och separera olika sociala grupper. Detta sker ofta som ett svar på ett upplevt behov av ökad säkerhet, men även för att erbjuda invånarna en särskild livsstil. Barriärerna behöver dock inte alltid vara fysiska, utan kan också vara symboliska eller sociala, där samhällsstrukturer och avstånd håller utomstående utanför.

Intervjuer med kommunerna visar att enbart en fristående villa med inhägnad, ett bostadsområde med en olåst grind, eller enbart kameraövervakning inte anses utgöra ett grindsamhälle. Om området däremot har en eller flera av följande egenskaper – hög mur och/eller staket, vakt, eller grind med lås eller kod – kan det betraktas som ett grindsamhälle. Denna syn skiljer sig något från den internationella och svenska litteraturen, där även moderna former av kollektivboende och områden präglade av social och moralisk exkludering, till följd av historiska socioekonomiska klyftor, klassificeras som grindsamhällen (Grundström, 2021; Holmqvist, 2021).

Det råder både okunskap och delade uppfattningar om vad som bör definieras som ett grindsamhälle, trots tydliga svenska exempel. Äldreboenden, som har en lång tradition i Sverige och ses som en del av välfärden, delar flera likheter med grindsamhällen men betraktas av planerarna som något annat och är mer accepterade. Ett exempel är konceptet 'Boviera', som är ett seniorboende med inslag av exkludering. Liksom andra livsstilsorienterade grindsamhällen skapar det en miljö där endast de som har råd kan välja en viss livsstil och även få tillgång till vård och hälsa.

Till skillnad från de traditionella förorterna med grindsamhällen i USA, Latinamerika och Sydafrika, breder sig grindsamhällen i form av höghus med olika faciliteter, såsom pooler och barer (som ofta även är öppna för allmänheten), över stora delar av Asien. I dessa regioner betraktas dessa bostäder inte som en lyx för de rika, utan snarare som en standard som många förväntar sig. På liknande sätt finns det även grindsamhällen i fattigare och ibland utsatta områden i Sverige, även om dessa inte är lika utbredda som de livsstilsorienterade varianterna.

Hur uppkommer grindsamhällen?

Grindsamhällen uppkommer genom en kombination av ett socialt, kulturellt och historiskt arv av klasskillnader och traditioner som bidrar till framväxten av dessa boendeformer (Li et al., 2012; Spoceter, 2011). Den här spridningen förstärkts av ett möte mellan neoliberalism och globala trender av privatiserat boende och lokala säkerhetsbehov (Genis, 2007; Candan & Kolluoğlu, 2008). Det råder debatt i den internationella litteraturen om vilka faktorer som främst påverkar människors vilja att bo i grindsamhällen. Anledningarna till den ökande populariteten är varierande och inkluderar faktorer såsom brottslighet, elitism och livsstilspreferenser.

Vissa av planerarna sade att de kunde förstå den motivationen, särskilt kanske med den växande våldsvågen i Sverige under de senaste åren, men de flesta betonade att det är en icke önskvärd utveckling i Sverige. De understryker att det finns en kulturell strävan efter att hålla områden öppna och tillgängliga i Sverige, och man hänvisar till kommunala insatser för att förhindra att sådana samhällen uppstår. De refererar till grindsamhällen som något från en amerikansk skräckfilm och som en utländsk företeelse. Det finns en tendens att säga att de grindsamhällena som finns inte är "äkta", och att även om de finns i Sverige så kan de inte finnas i "vår kommun". Så planerarna tar generellt ett starkt avstånd till dem.

Hur ser efterfrågan på grindsamhällen ut i Sverige?

Det rapporteras generellt om en låg efterfrågan på grindsamhällen i kommunerna. Men med den tydliga utvecklingen och spridningen av olika typer av grindsamhällen över hela landet är det viktigt att ifrågasätta om denna låga efterfrågan verkligen speglar verkligheten. Det finns en risk att den rapporterade efterfrågan enbart avser de stereotypiska "fortress city"-modellerna som kännetecknar USA, snarare än de verkliga grindsamhällena i Sverige. Dessa svenska grindsamhällen präglas av livsstilspreferenser, social status och en differentiering av sociala grupper.

Åsikter om grindsamhällen beroende på typ av kommun och politisk inriktning

Vi kunde inte identifiera någon statistiskt signifikant effekt av befolkningstillväxten på attityderna mot grindsamhällen som bostadslösning hos respondenterna. En orsak kan vara att få individer ser grindsamhällen som bostadslösning idag när man bygger nya område.

Vi observerade inte heller att den kommunpolitiska inriktningen hade någon inverkan på attityderna mot grindsamhällen. Vi fokuserade särskilt på närvaron av högerextrema partier i kommunfullmäktige, eftersom de ofta kännetecknas av en "vi-dem"-mentalitet. Det är möjligt att resultaten påverkades av att kommunrepresentanterna uppfattade grindsamhällen som "fortress"-modeller snarare än de mer kommodifierade versionerna som redan är utbredda i Sverige.

Grindsamhällen, jämställdhet och könsrelaterat våld

Vi fann däremot en statistiskt signifikant inverkan av kön på respondenternas uppfattningar och attityder mot grindsamhällen. Framför allt tänker kvinnor mer på dessa frågor än män. Detta kan kopplas till att kvinnor ofta behöver ta större hänsyn till sin säkerhet i vardagen. Den internationella litteraturen stödjer detta, då kvinnor i allmänhet uppvisar mer undvikande beteende, även inom grindsamhällen. Eftersom grindsamhällen vanligtvis resulterar i att färre

personer vistas på gatorna och i offentliga utrymmen, kan kvinnor känna sig mer utsatta (Paydar et al., 2017).

Vidare betonar litteraturen att könsrelaterat våld, särskilt inom hemmet, kvarstår även i grindsamhällen. I vissa fall kan detta göra problemen ännu allvarigare, eftersom det är färre grannar och vittnen i närheten som kan observera och ingripa (Atkinson & Smith, 2012). De flesta av kommunrespondenterna hade inte reflekterat över detta jämställdhetsperspektiv. Några nämnde dock risken för våld i hemmet och påpekade att grindsamhällen kan skapa en falsk trygghet snarare än att verkligen förbättra säkerheten.

Däremot kan grindsamhällen också fungera som en fristad för kvinnor som utsatts för våld i nära relationer. För dessa utsatta kvinnor kan fristaden vara avgörande för att komma undan och hålla sig säkra från sina förövare. Samtidigt innebär det att kvinnornas sociala relationer och liv både innanför och utanför grindsamhället begränsas och kontrolleras (Rempel et al., 2024). Paradoxalt nog sätts dessa kvinnor, som varit offer för brott, i en form av "fångenskap" där deras autonomi tas ifrån dem. Detta skapar en konflikt mellan behovet av säkerhet och önskan om självständighet. Dessutom kan de regler som införs för att garantera trygghet oavsiktligt förstärka känslor av maktlöshet hos de boende. Likväl, möjligheten att använda grindsamhällen som en fristad för kvinnor som varit offer för våld i nära relationer måste beaktas och tas på allvar.

Grindsamhällen och boendesegregation

Boendesegregation avser fenomenet där individer eller grupper med olika socioekonomiska förutsättningar lever rumsligt åtskilda från varandra i olika geografiska områden. Denna segregationsprocess kan leda till ojämlika tillgångar till resurser såsom utbildning, arbete och samhällstjänster, vilket i sin tur kan förstärka skillnaderna mellan olika grupper och påverka deras livsvillkor negativt.

Grindsamhällen bidrar tydligt till boendesegregation genom både fysisk avgränsning och social isolering, vilket påverkar både de som bor innanför och utanför grindarna på olika sätt. Dessa samhällen innebär ofta att de tillgångar och offentliga utrymmen som finns innanför grindarna är oåtkomliga för dem utanför, vilket kan påverka deras utbildning, inkomst och hälsa (Handal & Irazábal, 2022; Lata, 2022). Samtidigt blir invånarna innanför grindarna socialt isolerade och begränsade till det som finns inom dessa gränser.

Enligt vår undersökning anser 84% av respondenterna att grindsamhällen bidrar till ökad segregation. Kommunerna ser boendesegregation som ett stort hot och strävar därför efter att motverka spridningen av grindsamhällen.

Okunskap och ovilja kring grindsamhällen

Bland de som deltog i intervjuerna fanns det en del som inte visste vad ett grindsamhälle är. Detta tyder på en viss okunskap och ambivalens kring dessa boendeformer, trots deras ökande spridning. Respondenterna från kommunerna hade olika befattningar, men flera av dem var stadsplanerare och stadsutvecklare, vilket innebär att de åtminstone borde ha hört uttrycket vid något tillfälle. Ett antal kommuner valde att inte delta i studien. Vi vet inte varför de avstod från att delta i studien men det kan vara att de är medvetna om förekomsten av dessa segregerade trender inom sina områden, men av olika skäl inte vill synliggöra detta.

Vad blir effekterna av grindsamhällen på olika grupper i samhället?

Vi undersökte även effekterna av grindsamhällen för både de som bor inom dem, de som bor utanför samt för staden och samhället i allmänhet. Tabell 2 sammanfattar de fördelar och nackdelar med grindsamhällen som beskrivs i den internationella litteraturen. Dessa fördelar och nackdelar är inte homogena för alla individer och grupper i samhället; en fördel för vissa kan oundvikligen vara en nackdel för andra. Tabellen syftar till att summera de viktigaste kontraster som återfinns i samband med grindsamhällen.

Tabell 2 – Fördelar och nackdelar med grindsamhällen

Fördelar	Nackdelar
Förbättrad säkerhetskänsla	Barriär från omvärlden
Minskad kriminalitet (kortsiktigt)	Elitism och en "vi-dem" mentalitet
Behåller eller höjer fastighetsvärdet	Långsamt för besökare och leveranser
Exklusivitet och självständighet	Begränsad yta
Reducerad biltrafik	Ökar risken för "Arrastãos"
Tystare område	Olika regler för biltrafik ökar risken för olyckor
Mer privatliv	Finns marginaler för folk att smita in
Färre obehöriga och inkräktare	De innebär höga kostnader för fastighetsutvecklare
Förstärkt gemenskap	Högre resursanvändning
Estetisk beundran, konstant underhåll	Finns inte utrymme för mångfald
Tillåtande för särskilda aktiviteter	Kan användas på oetiska sätt och skäl
Homogen befolkning	Ökar pendlaravstånd
Teknologi kan minska kriminalitet/bevismaterial	Minskar offentliga utrymmen
Delad exklusiva faciliteter & utrymmen	Stadsutbredning och kontraurbanisering
Förbättrad livskvalité	Sociala ojämlikheter

Exempelvis är de fördelar som gör att människor söker sig till grindsamhällen känslor av ökad säkerhet, exklusivitet, värdeökning på fastigheter, reducerad biltrafik, mindre störningar från obehöriga, mer privatliv, tillgång till faciliteter och service samt en viss estetisk dragningskraft, då grindsamhällen ofta underhålls kontinuerligt med förbättringar av fastigheterna och skötsel av utomhusmiljöer.

Samtidigt medför grindsamhällen också vissa negativa konsekvenser, såsom isolering från omvärlden, långsam passage genom grindarna, ökade pendlaravstånd för både boende innanför och utanför, samt högre resursanvändning både vid byggnation och underhåll av grindsamhällen. Dessutom kan det leda till nya säkerhetsrisker, såsom ökad risk för bilolyckor på grund av olika trafikregler (vilket är mindre vanligt i Sverige) och andra former av kriminalitet, som så kallade arrastãos. I Brasilien syftar termen "arrastãos" på risken för en "avalanche" av stöld där flera individer agerar samtidigt, vilket kan ske både på stränder och i grindsamhällen där det finns en falsk trygghet som gör att folk blir mindre försiktiga med sina tillhörigheter.

6. Slutsatser och rekommendationer

I denna rapport undersöker vi grindsamhällen, deras utseende och orsaker till uppkomsten, samt vad som klassificeras som ett grindsamhälle. Vi analyserar också efterfrågan, och om dessa bostadslösningar är vanligare i kommuner med snabb befolkningstillväxt jämfört med de som inte växer, och om kommunens politiska inriktning påverkar deras förekomst. Dessutom belyser vi dessa frågor ur ett jämställdhetsperspektiv, särskilt i relation till boendesegregation, samt vilka effekter grindsamhällen har på dessa aspekter. Studien gjordes genom en litteraturoversikt som sammanfattade den internationella forskningen och placerade

den svenska kontexten i ett globalt perspektiv. Dessutom utfördes intervjuer med kommunanställda i Sverige för att knyta litteraturen till verkliga upplevelser.

Vi fann framför allt att det finns en suddig gräns mellan vad som betraktas som grindsamhällen i Sverige och vad som inte gör det, med många olika personliga tolkningar av begreppet. Detta gör det svårt att avgöra deras verkliga effekt när inte alla diskuterar samma sak.

Det finns även en viss okunskap om utbredningen av grindsamhällen i Sverige, och de passerar därför ofta obemärkt. Många ser inte ett område, anpassat för livsstilspreferenser, inhägnat med portkod och grindar, som ett grindsamhälle i Sverige.

Vi visar också att grindsamhällen har betydande konsekvenser för invånarna, särskilt om de begränsar deras åtkomst till olika delar av samhället. Ett exempel kan vara ett grindsamhälle som byggs invid en strand eller naturområde och därigenom försvårar access till allmänna områden.

Internationella studier visar också hur kvinnor och andra utsatta grupper påverkas av grindsamhällen. Detta inkluderar brott och våld mot kvinnor både inom grindsamhället och i hemmet, samt hur grindsamhällen kan påverka det osynliga hushållsarbetet, som ofta belastar kvinnor oproportionerligt. Grindsamhällen kan leda till ökade pendlingsavstånd till affärer och skolor, samt skapa en ökad oro för att barnen ska ta sig hem själva från skolan i otrugga miljöer. Eftersom grindsamhällen kan ha inverkan på våld generellt, och könsrelaterat våld specifikt, behöver även polisens och det allmänna brottspreventionsarbetet ses över för att identifiera hur det kan förändras eller stärkas med grindsamhällen. Brottspreventionsarbetet bör även utvärdera hur grindsamhällen kan användas som en trygg fristad för kvinnor som utsatts för våld i hemmet och nära relationer.

Teknologiska framsteg, såsom avancerade stängsel och i vissa länder även ansiktigenkänning, blir allt vanligare i inhägnade samhällen och kan förbättra säkerheten genom att ge större kontroll av vem som får tillträde. Exempel på detta inkluderar sensorer som meddelar invånarna om inträng och automatiserad kontroll av tillträde för auktoriserade personer. Trots dessa fördelar väcker användningen av dessa teknologier frågor kring integritet och etik, särskilt när det gäller datainsamling och risker för exkludering baserat på oönskade egenskaper. Litteraturen om dessa teknologier inom inhägnade samhällen är begränsad, vilket visar på behovet av ytterligare forskning för att belysa både deras positiva och negativa aspekter.

Detta väcker viktiga frågor om vilken typ av samhälle vi vill leva i. Om vi väljer att främja fler grindsamhällen som boendelösning, eller om vi fortsätter att låta dem spridas obemärkt, vilka implikationer får detta för social integration, jämlikhet, trygghet, och stadsplanering?

Sammanfattningsvis, visar vår studie att:

- Det finns olika förståelser för vad ett grindsamhälle är internationellt och i Sverige. Var går gränsen och hur man ska använda dessa gränser (mot vem och vad) är inte så tydligt.
- Internationellt visar forskningen att grindsamhällen har positiva and negativa konsekvenser för brott och trygghet, jämställdhet, mobilitet, hälsa och boendesegregation.
- Framtida och nuvarande stadsplanerare samt andra aktörer inom samhällsbyggande och social integration behöver ha kunskap om grindsamhällen, deras uttryck i samhället och de konsekvenser de kan medföra.

Ny teknologi används för att skapa grindsamhällen men många av kommunerna arbetar även med olika brottsförebyggande strategier och visar intresse för att använda mer teknik för att skapa trygghet.

Det finns ett visst motstånd mot grindsamhällen inom kommunerna, men det är otillräckligt. Vi rekommenderar en ökad medvetenhet om riskerna med denna typ av bostadslösningar, där de negativa aspekterna tydligt överväger de positiva. Det är viktigt att på ett mer systematiskt sätt, till exempel genom kurser, seminarier och liknande initiativ, lyfta fram och diskutera nackdelarna med dessa bostadslösningar och liknande trender som bidrar till ökad social isolering, vilket har långsiktiga negativa konsekvenser för samhället i stort.

7. Tack

Vi vill tacka alla kommunerna som medverkade i den här studien. Vi vill också tacka Boverket för deras finansiering som gjorde denna studie möjlig.

Referenser

Adnan, N. A., Mahadzir, Z. 'Aqilah, Hashim, H., Yusoff, Z. M., Rauf, A., & Mokhtar, E. S. (2023). ROAD ACCESSIBILITY AND SAFETY ANALYSIS IN GATED AND NON-GATED HOUSING COMMUNITIES. *PLANNING MALAYSIA*, 21. <https://doi.org/10.21837/pm.v21i28.1318>

Asiedu, A. B., & Arku, G. (2009). The rise of gated housing estates in Ghana: Empirical insights from three communities in metropolitan Accra. *Journal of Housing and the Built Environment*, 24, 227–247. <https://doi.org/10.1007/s10901-009-9146-0>

Atkinson, R., & Blandy, S. (2005). Introduction: International perspectives on the new enclavism and the rise of gated communities. *Housing studies*, 20(2), 177-186.

Atkinson, R., & Blandy, S. (2009). Gated Communities/Privatopias. In *International Encyclopedia of Human Geography* (pp. 297–301). Elsevier.

Atkinson, R., & Smith, O. (2012). An economy of false securities? An analysis of murders inside gated residential developments in the United States. *Crime, Media, Culture*, 8(2), 161–172. <https://doi.org/10.1177/1741659012444435>

Barrantes-Chaves, K. (2024). More than walls: Fear of crime in neighbourhoods with different poverty levels bordering gated communities. The Greater Metropolitan Area of Costa Rica. *Cities*, 154, 1–15. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105331>

Bekleyen, A., & Yilmaz-Ay, İ. (2016). Are gated communities indispensable for residents? *Urbani Izziv*, 27(1), 149–161. <https://doi.org/10.5379/urbani-izziv-en-2016-27-01-005>

Berg, J., & Shearing, C. (2024). “Everything-old-is-new-again”: Private urban security governance responses to new harmscapes. *Urban Studies*. <https://doi.org/10.1177/00420980241231240>

Blandy, S., Lister, D.L., Atkinson, R., & Flint, J. (2004). Gated Communities: A Systematic Review of the Research Evidence. *CNR paper*, 12, 1-65.

Boonjubun, C. (2019). Also the Urban Poor Live in Gated Communities: A Bangkok Case Study. *Social Sciences*, 8(7), 219. <https://doi.org/10.3390/socsci8070219>

Borsdorf, A., & Hidalgo, R. (2008). New dimensions of social exclusion in Latin America: From gated communities to gated cities, the case of Santiago de Chile. *Land Use Policy*, 25, 153–160. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2007.04.001>

Branic, N., & Kubrin, C. (2017). Gated Communities and Crime in the United States. In *The Oxford Handbook of Environmental Criminology* (pp. 405–427). Oxford University Press.

Breetzke, G. D., & Cohn, E. G. (2013). Burglary in Gated Communities: An Empirical Analysis Using Routine Activities Theory. *International Criminal Justice Review*, 23(1), 56–74. <https://doi.org/10.1177/1057567713476887>

Breetzke, G. D., Landman, K., & Cohn, E. G. (2014). Is it safer behind the gates? Crime and gated communities in South Africa. *Journal of Housing and the Built Environment*, 29(1), 123–139. <https://doi.org/10.1007/s10901-013-9362-5>

Calonge-Reillo, F. (2022). More fear, less walking: taking a walk in fortified housing environments in urban Mexico. *Journal of Housing and the Built Environment*, 37, 443–458. <https://doi.org/10.1007/s10901-021-09846-9>

- Canales, K., Kropf, M., Leland, S., & Maestas, C. (2023). Revisiting the Micro-Foundations of the Tiebout Theory of Local Expenditures: Are Private Community Amenities Substitutes for Local Public Services in Residential Choices? *Urban Affairs Review*, 59(5), 107808742211037. <https://doi.org/10.1177/10780874221103765>
- Candan, A. B., & Kolluoğlu, B. (2008). Emerging Spaces of Neoliberalism: A Gated Town and a Public Housing Project in İstanbul. *New Perspectives on Turkey*, 39, 5–46. <https://doi.org/10.1017/s0896634600005057>
- Chakrabarty, A. (2019). Smart mischief: an attempt to demystify the Smart Cities craze in India. *Environment and Urbanization*, 31(1), 193–208. <https://doi.org/10.1177/0956247818769234>
- Chase, J. (2008). Their Space: Security And Service Workers In a Brazilian Gated Community. *Geographical Review*, 98(4), 476–495. <https://doi.org/10.1111/j.1931-0846.2008.tb00313.x>
- Chekiel, A., & Benhassine-Touam, N. (2023). Residential fencing and security aspect: The case of the new city of Ali Mendjeli in Constantine (Algeria). *Bulletin of the Serbian Geographical Society*, 103(1), 107–120. <https://doi.org/10.2298/gsgd2301107c>
- Cséfalvai, Z. (2011). Gated Communities for Security or Prestige? A Public Choice Approach and the Case of Budapest. *International Journal of Urban and Regional Research*, 35(4), 735–752. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2427.2010.00996.x>
- Danielsen, K. A. (2007). How the other half lives: Tenure differences and trends in rental gated communities. *Housing Policy Debate*, 18(3), 503–534. <https://doi.org/10.1080/10511482.2007.9521609>
- Datta, A. (2014). Gendered Nature and Urban Culture: The Dialectics of Gated Developments in Izmir, Turkey. *International Journal of Urban and Regional Research*, 38(4), 1363–1383. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12081>
- Dirsuweit, T., & Wafer, A. (2016). Suburban road-closures and the ruinous landscapes of privilege in Johannesburg. *Social Dynamics*, 42(3), 395–410. <https://doi.org/10.1080/02533952.2016.1237321>
- Dong, W., Cao, X., Wu, X., & Dong, Y. (2019). Examining pedestrian satisfaction in gated and open communities: An integration of gradient boosting decision trees and impact-asymmetry analysis. *Landscape and Urban Planning*, 185, 246–257. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2019.02.012>
- Donnelly, P. G., & Kimble, C. E. (2006). An Evaluation of the Effects of Neighborhood Mobilization on Community Problems. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 32(1-2), 61–80. https://doi.org/10.1300/j005v32n01_05
- Durington, M. (2009). Suburban Fear, Media and Gated Communities in Durban, South Africa. *Home Cultures*, 6(1), 71–88. <https://doi.org/10.2752/174063109x380026>
- Du Plessis, J. J. L., & Jacobs, H. E. (2018). Analysis of water use by gated communities in South Africa. *Water SA*, 44(1), 130. <https://doi.org/10.4314/wsa.v44i1.15>

- Elyamany, N. (2024). Unfolding the entangled geosemiotics of technologically-mediated gated communities: Mountain View's (2021) advertisement as a case study. *Visual Studies*, 1–19. <https://doi.org/10.1080/1472586x.2024.2347517>
- Feng, D., Breitung, W., & Zhu, H. (2014). Creating and defending concepts of home in suburban Guangzhou. *Eurasian Geography and Economics*, 55(4), 381–403. <https://doi.org/10.1080/15387216.2015.1016543>
- Geniş, Ş. (2007). Producing Elite Localities: The Rise of Gated Communities in Istanbul. *Urban Studies*, 44(4), 771–798. <https://doi.org/10.1080/00420980601185684>
- Genta, K. (2022). The practice of alley gating in contemporary Jakarta: Visualizing the cross-class proliferation and territorial contestation. *Asian Journal of Social Science*, 50, 309–316. <https://doi.org/10.1016/j.ajss.2022.02.003>
- Giglia, A. (2008). Gated Communities in Mexico City. *Home Cultures*, 5(1), 65–84. <https://doi.org/10.2752/174063108x287355>
- Goldhaber, R., & Donaldson, R. (2012). Alternative Reflections on the Elderly's Sense of Place in a South African Gated Retirement Village. *South African Review of Sociology*, 43(3), 64–80. doi: 10.1080/21528586.2012.727548
- Grant, J. (2005). The function of the gates: *The social construction of security in gated developments*. *Town Planning Review*, 76(3), 291–313. <https://doi.org/10.3828/tpr.76.3.4>
- Grant, J., & Mittelsteadt, L. (2004). Types of Gated Communities. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 31, 913–930. <https://doi.org/10.1068/b3165>
- Grundström, K. (2018) Grindsamhälle: The rise of urban gating and gated housing in Sweden, *Housing Studies*, 33(1), 18-39. DOI: 10.1080/02673037.2017.1342774
- Grundström, K. (2021). Dwelling on-the-move together in Sweden: sharing exclusive housing in times of marketization. *Social & Cultural Geography*, 22(9), 1241–1255. <https://doi.org/10.1080/14649365.2021.1876909>
- Grundström, K.; Lelévrier, C. (2023). Imposing 'Enclosed Communities'? Urban Gating of Large Housing Estates in Sweden and France. *Land*, 12(1535), 1-19. <https://doi.org/10.3390/land12081535>
- Grönlund, B. (2011). Is Hammarby Sjöstad a Model Case? Crime Prevention Through Environmental Design in Stockholm, Sweden. In: Ceccato, V. (eds) *The Urban Fabric of Crime and Fear*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4210-9_12
- Gul, Y., Sultan, Z., & Jokhio, G. A. (2018). The association between the perception of crime and walking in gated and non-gated neighbourhoods of Asian developing countries. *Heliyon*, 4, 1–15. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2018.e00715>
- Güzey, Ö., & Özcan, Z. (2010). Gated Communities in Ankara, Turkey: Park Renaissance Residences as a Reaction to Fear of Crime. *Gazi University Journal of Science*, 23(3), 365–375.
- Handal, C., & Irazábal, C. (2022). Gating Tegucigalpa, Honduras: The paradoxical effects of "Safer Barrios." *Journal of Urban Affairs*, 44(1), 57–79. <https://doi.org/10.1080/07352166.2019.1654894>

Hashim, I. H. M., Mohd-Zaharim, N., Karupiah, P., Selamat, N. H., Endut, N., & Azman, A. A. (2019). Crime and Social Connectedness in Malaysian Gated Communities. *Social Indicators Research*, 144, 1179–1193. <https://doi.org/10.1007/s11205-018-2046-5>

Holmqvist, M. (2021). Creating and upholding an elite community: “Consecrating exclusion” in Djursholm, Sweden. *The Sociological Review*, 69(5), 956–973. <https://doi.org/10.1177/0038026121991786>

Iqbal, A., Shaukat, T., & Nazir, H. (2024). Safety Perceptions and Micro-Segregation: Exploring Gated- and Non-Gated-Community Dynamics in Quetta, Pakistan. *Land*, 13(727), 1–20. <https://doi.org/10.3390/land13060727>

Jacobs, B., & Addington, L. (2016). Gating and residential robbery. *Crime Prevention and Community Safety*, 18(1), 19–37. <https://doi.org/10.1057/cpcs.2015.19>

Kinlocke, R. (2011). Fortification and expressions of fear: Gated communities in the kingston metropolitan area, Jamaica. *Caribbean Geography*, 16(1), 58–75.

Klaufus, C., van Lindert, P., van Noorloos, F., & Steel, G. (2017). All-Inclusiveness versus Exclusion: Urban Project Development in Latin America and Africa. *Sustainability*, 9(11), 2038. <https://doi.org/10.3390/su9112038>

Kostenwein, D. (2021). Between walls and fences: How different types of gated communities shape the streets around them. *Urban Studies*, 58(16), 3230–3246. <https://doi.org/10.1177/0042098020984320>

Kovács, Z., & Hegedűs, G. (2014). Gated communities as new forms of segregation in post-socialist Budapest. *Cities*, 36, 200–209. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2013.08.004>

Krnic Martinic, M., Pieper, D., Glatt, A., & Puljak, L. (2019). Definition of a systematic review used in overviews of systematic reviews, meta-epidemiological studies and textbooks. *BMC medical research methodology*, 19, 1-12

Kurwa, R. (2019). Building the Digitally Gated Community: The Case of Nextdoor. *Surveillance & Society*, 17(1/2), 111–117. <https://doi.org/10.24908/ss.v17i1/2.12927>

Landman, K., & Schönteich, M. (2002). URBAN FORTRESSES: Gated communities as a reaction to crime. *African Security Review*, 11(4), 71–85.

Lata, L. N. (2022). “That’s the Area of Affluent People Where We Have No Access”: Spatial Inequality, Gated Communities, and the End of Public Space in Dhaka, Bangladesh. *Housing Policy Debate*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/10511482.2021.1905023>

Le Goix, R. (2015). Gated Communities. In *International encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*, 2nd edition (pp. 612–617). Elsevier.

Levin, S.; Ceccato, V., Lord, J. (2024) Gated communities, safety and sustainability: A systematic literature review 2000-2024 (to be submitted).

Li, S., Zhu, Y., & Li, L. (2012). Neighborhood Type, Gatedness, and Residential Experiences in Chinese Cities: A Study of Guangzhou. *Urban Geography*, 33(2), 237–255. <https://doi.org/10.2747/0272-3638.33.2.237>

- Low, S. M. (2008). Incorporation and Gated Communities in the Greater Metro-Los Angeles Region as a Model of Privatization of Residential Communities. *Home Cultures*, 5(1), 85–108. <https://doi.org/10.2752/174063108x287364>
- Mamonova, N., & Sutherland, L.-A. (2015). Rural gentrification in Russia: Renegotiating identity, alternative food production and social tensions in the countryside. *Journal of Rural Studies*, 42, 154–165. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.10.008>
- Müller, F. (2020). Home Matters: The Material Culture of Urban Security. *International Journal of Urban and Regional Research*, 1028–1037. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12879>
- Paydar, M., Kamani-Fard, A., & Etminani-Ghasrodashti, R. (2017). Perceived security of women in relation to their path choice toward sustainable neighborhood in Santiago, Chile. *Cities*, 60, 289–300. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2016.10.002>
- Pow, C.-P. (2007). Securing the “Civilised” Enclaves: Gated Communities and the Moral Geographies of Exclusion in (Post-)socialist Shanghai. *Urban Studies*, 44(8), 1539–1558. <https://doi.org/10.1080/00420980701373503>
- Ramsawmy, S., Rink, B., & Anderson, P. (2020). Rural and gated: narratives of lifestyle migration to Grotto Bay private residential Estate, South Africa. *South African Geographical Journal*, 102(1), 77–96. <https://doi.org/10.1080/03736245.2019.1631209>
- Rempel, E., Donelle, L., Hall, J., & Wathen, N. (2024). Examining second-stage shelters: insights into housing instability and tailored support for IPV survivors. *BMC Public Health*, 24(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-023-17623-2>
- Rogers, C. (2013). Alley-gates in urban South Wales: Six years down the road. *Crime Prevention and Community Safety*, 15(2), 106–126. <https://doi.org/10.1057/cpcs.2012.16>
- Roitman, S. (2010). Gated communities: definitions, causes and consequences. *Proceedings of the Institution of Civil Engineers - Urban Design and Planning*, 163(1), 31–38. <https://doi.org/10.1680/udap.2010.163.1.31>
- Rojo-Mendoza, F., Salinas-Silva, C., & Alvarado-Peterson, V. (2022). The end of indigenous territory? Projected counterurbanization in rural Protected Indigenous Areas in Temuco, Chile. *Geoforum*, 133, 66–78. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2022.05.012>
- Saisanath, G., & Gnanasambandam, S. (2020). Study of the perceived functions and the quality of physical boundaries of public spaces. *International Journal of Architectural Research*, 14(2), 233–250. <https://doi.org/10.1108/arch-07-2019-0160>
- Salah, N. M., & Ayad, H. M. (2018). Why people choose gated communities: A case study of Alexandria metropolitan area. *Alexandria Engineering Journal*, 57, 2743–2753. <https://doi.org/10.1016/j.aej.2017.10.008>
- Sanchez, T. W., Lang, R. E., & Dhavale, D. M. (2005). Security versus Status? A First Look at the Census's Gated Community Data. *Journal of Planning Education and Research*, 24, 281–291. <https://doi.org/10.1177/0739456x04270127>
- Segura, R. (2020). Protective Arrangements Across Class: Understanding Social Segregation in La Plata, Argentina. *International Journal of Urban and Regional Research*, 1064–1072. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12889>

- Seker, B. I. (2019). The walls of the city: the case of gated communities in Istanbul.
- Spocter, M. (2011). Gated developments: international experiences and the South African context. *Acta Academia*, 44(1), 1–27. <https://doi.org/ISSN%200587-2405>
- Spocter, M. (2016). Non-metropolitan Gated Retirement Communities in the Western Cape. *Urban Forum*, 27, 211–228. <https://doi.org/10.1007/s12132-016-9275-y>
- Tafa, R., & Manahasa, E. (2021). An Observation on Gated Communities in Post-socialist Albania: Three Case Studies from Tirana. *The Urban Book Series*, 79–97. https://doi.org/10.1007/978-3-030-81919-4_6
- Tanulku, B. (2018). The formation and perception of safety, danger and insecurity inside gated communities: two cases from Istanbul, Turkey. *Journal of Housing and the Built Environment*, 33(1), 151–173. <https://doi.org/10.1007/s10901-017-9560-7>
- Teawcharoenporn, C., Thanathorn, P., Wongthai, W., & Kraising, T. (2022). A Development of Gated Community Access Data Collecting and Monitoring System. *ICIC International*, 14(4), 423–432. <https://doi.org/10.24507/icicelb.14.04.423>
- van 't Wout, E., & Molina, I. A. (2024). Aerial Video Surveillance in a Megacity: A Case Study in Santiago, Chile. *Journal of Urban Technology*, 31(2), 1–18. <https://doi.org/10.1080/10630732.2024.2309516>
- Vesselinov, E., & Le Goix, R. (2012). From picket fences to iron gates: suburbanization and gated communities in Phoenix, Las Vegas and Seattle. *GeoJournal*, 77, 203–222. <https://doi.org/10.1007/s10708-009-9325-2>
- Wang, Z., Liu, L., Haberman, C., Lan, M., Yang, B., & Zhou, H. (2021). Burglaries and entry controls in gated communities. *Urban Studies*, 58(14), 2920–2932. <https://doi.org/10.1177/0042098020972636>
- Webster, C. (2001). Gated cities of tomorrow. *Town Planning Review*, 72(2), 149–170.
- Wu, X., & Li, H. (2020). Gated Communities and Market-Dominated Governance in Urban China. *Journal of Urban Planning and Development*, 146(3), 1–8. [https://doi.org/10.1061/\(asce\)up.1943-5444.0000582](https://doi.org/10.1061/(asce)up.1943-5444.0000582)
- Yau, Y. (2020). Direct and Indirect Impacts of Housing Tenure Mix on Antisocial Behavior: A Study of Hong Kong's Private Housing Communities. *Social Sciences*, 9(7), 124. <https://doi.org/10.3390/socsci9070124>
- Yip, N. M. (2012). Walled Without Gates: Gated Communities in Shanghai. *Urban Geography*, 33(2), 221–236. <https://doi.org/10.2747/0272-3638.33.2.221>
- Yusof, N., & van Loon, J. (2012). Engineering a Global City: The Case of Cyberjaya. *Space and Culture*, 15(4), 298–316. <https://doi.org/10.1177/1206331212453676>
- Zhang, S., Tang, J., Li, W., & Zheng, G. (2020). Does gating make residents feel safer? Evidence from the gated villages of Beijing. *Cities*, 101, 102676. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102676>
- Zhang, Y., Cai, L., Song, G., Liu, L., & Zhu, C. (2022). From Residential Neighborhood to Activity Space: The Effects of Educational Segregation on Crime and Their Moderation by

Social Context. *Annals of the American Association of Geographers*, 112(8), 2393–2412.
<https://doi.org/10.1080/24694452.2022.2060793>

Zhang, S., & Zheng, G. (2019). Gating or de-gating? The rise of the gated village in Beijing. *Habitat International*, 85, 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2019.01.006>

Bilaga 1 – Intervjuprocessen

Sammanlagt 67 kommuner uppfyllde kraven för den första gruppen. För att säkerställa en bred geografisk spridning av kommuner så exkluderades merparten av kommunerna från Stockholmsregionen (n=21). Av de resterande 36 kommunerna valdes 30 ut baserat på geografiskt läge för att minimera antalet grannkommuner som kontaktades. Detta också för att säkerställa olika typer av kommuner ingick i urvalet: tätortskommuner och landsbygdskommuner. Av de 30 utvalda kommunerna tackade 26 ja till en intervju medan 4 svarade aldrig. Därför togs kontakt med ytterligare 8 kommuner. 1 av dessa nekade att delta, medan 3 tackade ja till en intervju. Därmed intervjuades sammanlagt 29 kommuner från den första urvalsgruppen. För den andra gruppen uppfyllde 35 kommuner kraven. Bland dessa kommuner ingick tätortskommuner, landsbygdskommuner samt glesbygdskommuner. Ett preliminärt urval gjordes i ett försök att säkerställa en bred geografisk spridning. Två av de utvalda kommunerna visade sig ha en gemensam samhällsbyggnadsförvaltning. Vidare 6 kommuner nekade till att delta i en intervju, medan ytterligare 6 kommuner svarade aldrig. Därför utvidgades urvalskriterierna till alla kommuner med en befolkningsminskning om 2% eller mer under perioden 2017 till 2023. 23 kommuner lades till i urvalet, varav två par hade gemensamma samhällsbyggnadsförvaltningar och vidare 3 kommuner nekade att delta. Sammanlagt 25 kommuner från den andra urvalsgruppen deltog i en intervju.

Totalen blev 56 kommuner: Trosa, Kungälv, Staffanstorps, Habo, Österåker, Sigtuna, Enköping, Varberg, Malmö, Vårgårda, Höganäs, Mörbylånga, Ale, Kalmar, Växjö, Vaggeryd, Södertälje, Karlstad, Umeå, Västerås, Stenungssund, Örebro, Mjölby, Laholm, Linköping, Skellefteå, Skövde, Salem, Kungsbacka, Gislaved, Simrishamn, Färgelanda, Idre, Ljusdal, Uppvidinge, Olofström, Degerfors, Kristinehamn, Norsjö, Torsby, Lysekil, Säffle, Malå, Storuman, Hultsfred, Valdemarsvik, Gnosjö, Lessebo, Ragunda, Sollefteå, Bräcke, Hylte, Haparanda, Storfors, Övertorneå, Högsby.

